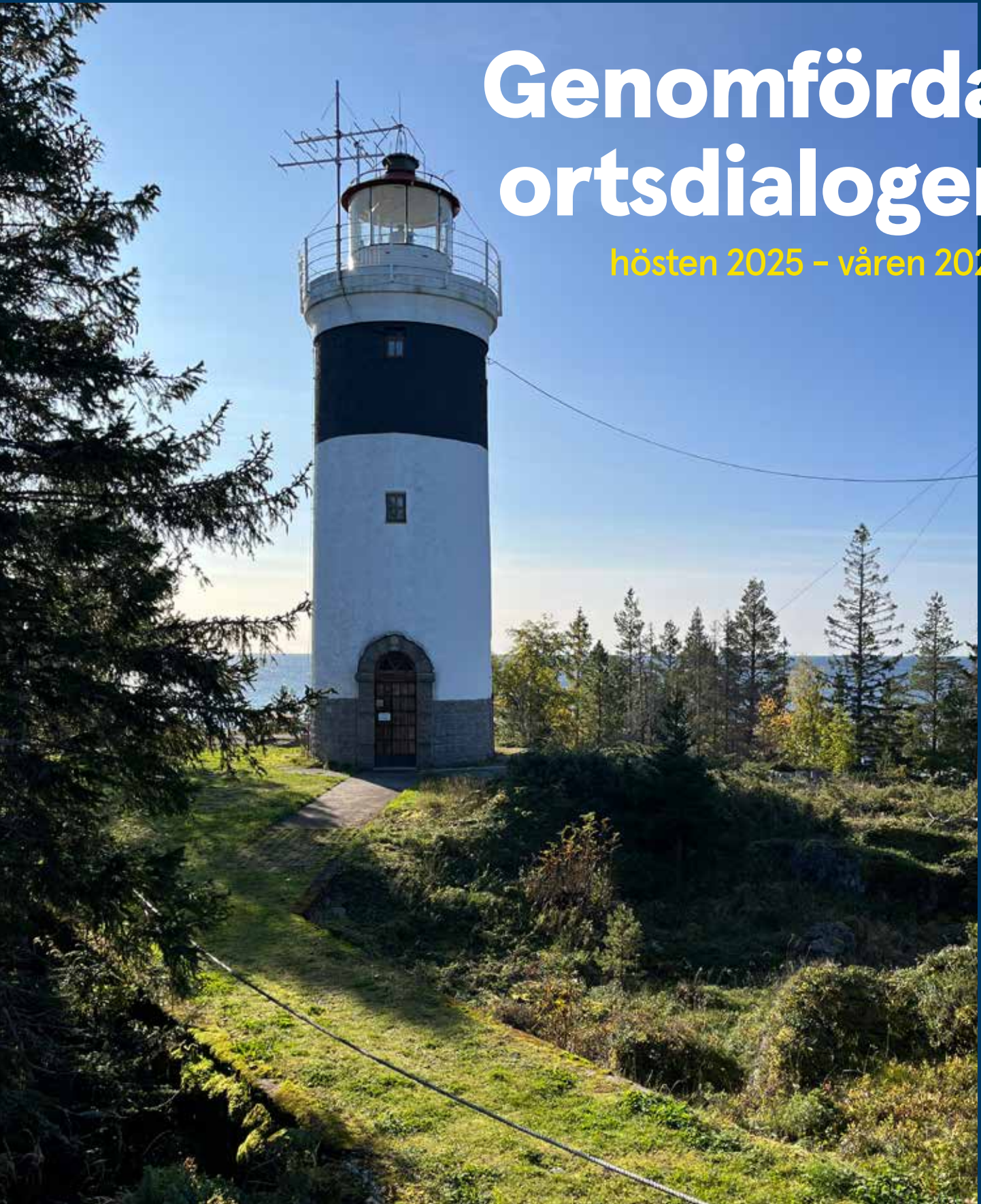

Genomförda ortsdialoger

hösten 2025 – våren 2026

SAMMANSTÄLLNING ORTSDIALOGER
– KULTURMILJÖPROGRAM FÖR HÄRNÖSANDS KOMMUN..... 3

01 **Arbetet att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härnösands kommun.....4**

BAKGRUND 5

SYFTET MED ORTSDIALOGERNA 6

02 **Genomförda ortsdialoger.....8**

HÖGSJÖ 3 NOVEMBER 2025 10

VIKSJÖ 10 NOVEMBER 2025.....12

HÄGGDÅNGER 8 DECEMBER 2025 14

SÄBRÅ OCH ÖARNA 9 MARS 2026.....16

STIGSJÖ 25 MARS 2026.....18

HÄRNÖSANDS TÄTORT OCH HÄRNÖN 13 APRIL 2026..... 20

KARTMATERIAL..... 22

TABELLER ÖVER ALLA INKOMNA SYNPUNKTER FRÅN ORTSDIALOGERNA 23

Inkomna synpunkter från Högsjö, 3 november 2025.....24

Inkomna synpunkter från Viksjö, 10 november 2025 25

Inkomna synpunkter från Häggdånger, 8 december 2025 26

Inkomna synpunkter från Öarna och Säbrå, 9 mars 2026.....27

Inkomna synpunkter från Stigsjö, 25 mars 2026..... 30

Inkomna synpunkter från Härnösands tätort och Härnön, 13 april 2026 32

03 **Vad har framkommit i ortsdialogerna?.....34**

Fler möjligheter att tycka till..... 37

04 **Bilagor 38**

Stort tack till alla som har lagt ner tid och energi på att engagera er i ortsdialogarbetet!

Totalt har 53 deltagare närvarat vid de sex anordnade dialogtillfällena. En kort sammanfattning av varje tillfälle finns i sammanställningens andra del.

Sammanställning ortsdialoger

– Kulturmiljöprogram för Härnösands kommun

Denna text är en sammanställning av det som framkommit under ortsdialogfasen i arbetet med att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härnösands kommun. Dialogerna genomfördes från hösten 2025 till våren 2026.

Att genomföra ortsdialoger i arbetet med strategiska planeringsdokument är något som Härnösands kommun eftersträvar. I arbetet med kommunens översiktsplan 2040 genomfördes ortsdialoger i samtliga kommundelar, vilket även låg till grund för dessa dialoger med fokus på kulturmiljöprogrammet.

Avsikten att genomföra ortsdialoger lyftes fram redan i projektets direktiv samt i samband med kommunens ansökan till länsstyrelsen om bidrag till kulturmiljövård.

Målet med ortsdialogerna är att samla in lokalkunskap samt att skapa förankring hos medborgarna.

Dialogsammanställningen är uppdelad i tre delar. I del 1 presenteras kommunens arbete med att ta fram ett kulturmiljöprogram. I del 2 redovisas de genomförda dialogerna samt hur projektgruppen har hanterat de inkomna synpunkterna. I del 3 ges en sammanfattning av de tankar och reflektioner som uppstått under och efter dialogerna.

Materialet är sammanställt av Michael Mallinder-MacLeod, projektledare och arkitekt i Härnösands kommun. För frågor eller synpunkter om dialogsammanställningen eller om kommunens arbete med ett kulturmiljöprogram kontakta: michael.mallinder-macleod@harnosand.se

01

Arbetet att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härnösands kommun

Bakgrund

Arbetet med att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härnösands kommun inleddes 2023 genom framtagandet av ett projektdirektiv samt ett beslut om att ansöka om medel från länsstyrelsen för insatser kopplade till kulturmiljövård. Behovet av ett kulturmiljöprogram, med tillhörande kunskapsunderlag för att stödja kommunens handläggare samt medborgare och fastighetsägare, har identifierats under en längre tid.

Under 2024 beviljades kommunens ansökan, och arbetet med att upphandla byggnadsantikvarier för att genomföra inventeringar i hela kommunen påbörjades. Sedan dess har kunskapsunderlaget bearbetats och digitaliserats.

Mot bakgrund av förändringar i plan- och bygglagen (PBL) som trädde i kraft den 1 december 2025, inkomna synpunkter från ortsdialogerna samt kompletterande och reviderande inventeringar genomförda av Västernorrlands museum, pågår arbetet med att ta fram ett samrådsförslag.

Målet är att kulturmiljöprogrammet ska antas av kommunfullmäktige efter att ha genomgått den ordinarie planeringsprocessen med samråd och granskning.

Presentation till ortsdialogen på Folkets hus Ålandsbro.

Arbetsprocess

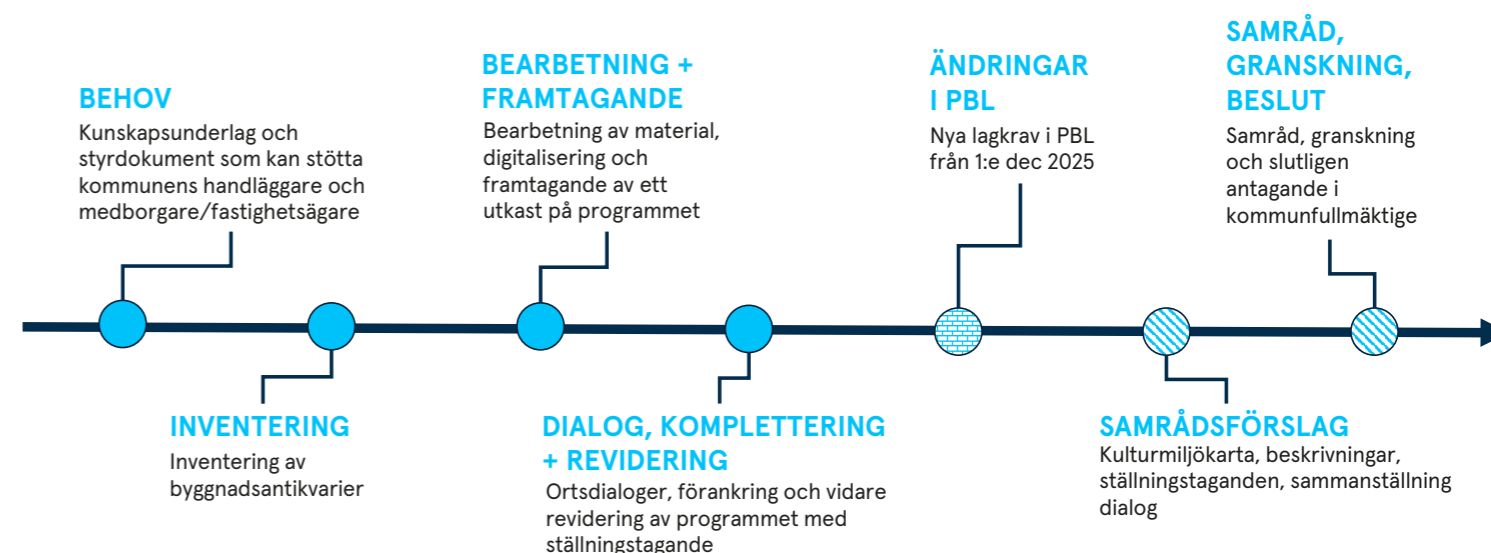
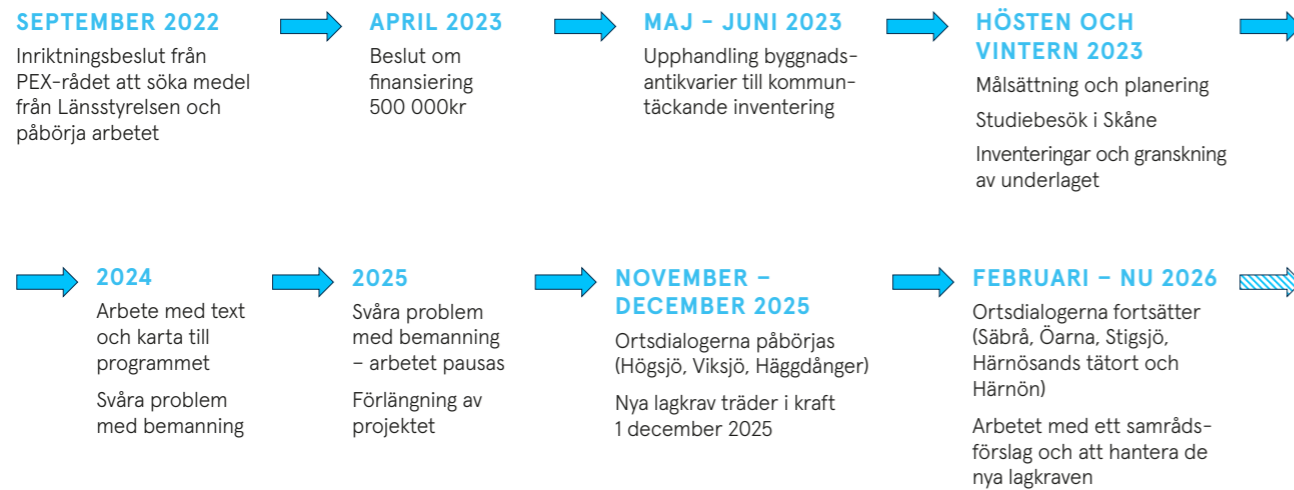

Diagram över kulturmiljöprogrammets arbetsprocess.

Tidslinje

Tidslinje för kulturmiljöprogrammets framtagande.

Syftet med ortsdialogerna

Målet med ortsdialogerna har varit att samla in lokalkunskap till projektgruppen om kulturmiljöer i samtliga kommundelar. Det är en stor utmaning att hantera varje enskild kulturmiljö eller kulturhistoriskt värdefullt objekt i kommunen, men med hjälp av kommuninvånare i de olika kommundelarna kan information lyftas fram som annars hade riskerat att missas. Vad som anses vara av kulturhistoriskt värde kan också variera beroende på den lokala kontexten.

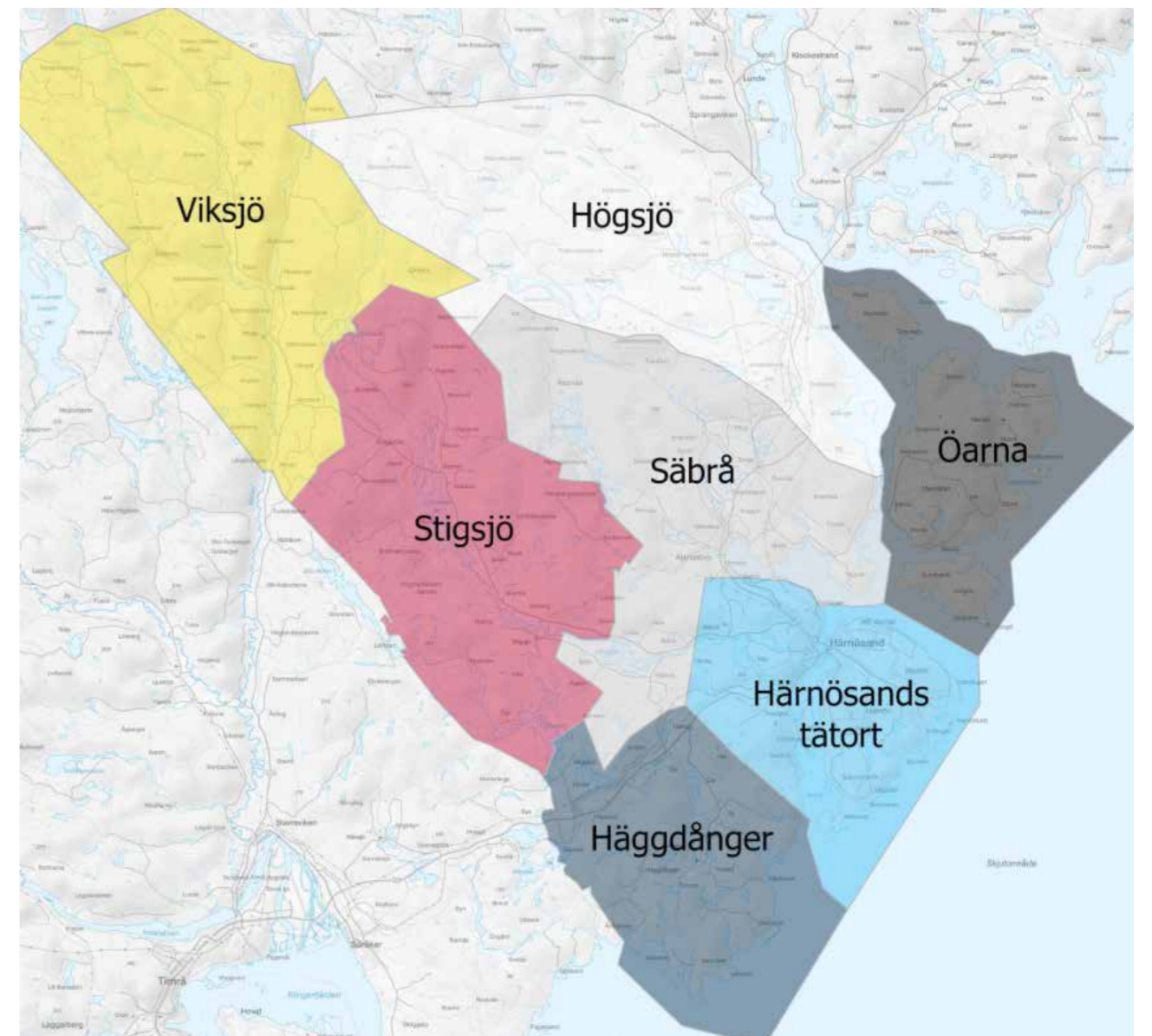
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader speglar samhällsutvecklingen och människors levnadsvillkor över tid. De bedöms utifrån historiska, arkitektoniska, miljömässiga och byggnadstekniska kriterier. Värdet bedöms utifrån hur väl en byggnad, miljö eller allmän plats har bevarats i sitt ursprungliga skick, dess ålder samt dess betydelse för områdets identitet.

Ortsdialogerna har även haft som syfte att sprida kunskap om kulturvärden i kommunen samt att skapa förankring och insyn i frågorna inför den mer formella planeringsprocessen med samråd och granskning.

Härnösands teater

Bölen

Kommundelar i översiktsplanen.

02

Genomförda ortsdialoger

Ortsdialog i Ålandsbro Folkets hus

Kommunen tog hjälp av byggnadsantikvarisk kompetens från Västernorrlands museum för att medverka vid samtliga ortsdialoger. Dialogerna hade ett enhetligt upplägg. Inbjudan till ortsdialogerna spreds via kommunens sociala medier, digivtala och fysiska anslagstavlor samt genom annonsering i lokala grupper i respektive kommunedel.

Vid varje dialogtillfälle inleddes träffen med att projektledaren presenterade kommunens arbete med kulturmiljöprogrammet. Presentationen omfattade bakgrunden till arbetet, programmets syfte samt en övergripande förklaring av begreppet kulturmiljö. Deltagarna fick även en introduktion till ortsdialogernas syfte och upplägg.

Därefter presenterade sig byggnadsantikvarierna från Västernorrlands museum. De beskrev sin roll i arbetet och gav en bakgrund till relevant kulturmiljölagstiftning, såsom kulturmiljölagen, plan- och bygglagen samt miljöbalken. Begreppen kulturärv och fornärv förklarades, även om dessa inte utgör huvudfokus för kulturmiljöprogrammet.

Vidare presenterades exempel på vad som kan anses vara särskilt värdefulla kulturmiljöer, såsom unika eller representativa miljöer. Betydelsen av kulturmiljöer utifrån olika sociala sammanhang där de uppförts lyftes fram, liksom deras värde ur ett lokalhistoriskt perspektiv.

Byggnadsantikvarierna redovisade även exempel på kulturmiljöer i respektive kommunedel som var i fokus för den aktuella dialogen.

Samtliga diskussionspunkter från ortsdialogerna har dokumenterats i minnesanteckningar och i kartor. En kortare sammanfattning av varje tillfälle återfinns i denna sammanställning. De platser och områden som pekats ut i kartmaterialet presenteras här i tabellform, och finns även tillgängliga som bilagor i både kart- och Excelformat.

HÖGSJÖ

VIKSJÖ

HÄGGDÅNGER

SÄRBRÅ OCH ÖARNA

STIGSJÖ

HÄRNÖSANDS TÄTORT OCH HÄRNÖN

KARTMATERIAL

TABELLER ÖVER ALLA INKOMNA SYNUNKTER
FRÅN ORTSDIALOGERNA

Ortsdialog i Folkets hus, Ramvik, Högsjös kommunedel.

Högsjö 3 november 2025

Den 3 november 2025 kl. 18.00–20.00 genomförde projektgruppen sitt första ortsdialogtillfälle i Folkets hus i Ramvik. Dialogen riktade sig till boende i Högsjö kommunedel och samlade 13 deltagare.

En stor del av diskussionen fokuserade på Högsjö gamla kyrka, som av majoriteten av deltagarna ansågs vara en av Högsjös viktigaste platser. Det starka fokuset hängde samman med Svenska kyrkans pågående utredning om att ta kyrkan ur bruk. Under dialogen informerade projektgruppen om att Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kyrkliga kulturminnen. Både

Högsjö gamla kyrka och Högsjö hembygdsgård pekas ut i kulturmiljöprogrammet.

Någon kompletterande inventering bedömdes inte nödvändig inom kommundelen.

Deltagarna uttryckte uppskattning över att få ta del av arbetet i ett tidigt skede. Samtidigt framkom en tydlig oro kring Högsjö gamla kyrkas framtid, i kombination med ett starkt engagemang för kulturmiljöfrågor i kommunen. Engagemanget bedöms som positivt och understryker vikten av att arbeta aktivt och strategiskt med kulturmiljöfrågor.

1. Högsjö hembygdsgård. 2. Hälledalshallen, simhall och skola. 3. Gustavsvik. 4. Utansjö bruk. 5. Utansjögården. 6. Per Albin-torp i Flattom.

Käckelbäcksmön

Viksjo 10 november 2025

Den 10 november 2025 genomförde projektgruppen ett ortsdialogtillfälle i Viksjo Folkets hus. Dialogen riktade sig till boende i Viksjo kommun och samlade 16 deltagare.

Under dialogen lyfte deltagarna bland annat fram ett antal tidigare dansbanor, vilket vittnar om ett historiskt aktivt förenings- och sällskapsliv i området. Vidare ifrågasattes omfattningen av kulturmiljöerna kopplade till Käckelbäcksmön och Västanå bruk, där förslag om en utökning framfördes.

Någon kompletterande inventering bedömdes inte nödvändig inom kommundelen. Viksjo Folkets hus har dock besökts separat av en byggnadsantikvarie från Västernorrlands museum för att bedöma dess relevans för kulturmiljöprogrammet.

Dialogstillfallet bedöms ha motsvarat projektgruppens förväntningar.

1. Herrgård, Västanå. 2. Dörr, Käckelbäcksmön. 3. Viksjo kyrka. 4. Viksjo kyrka. 5. Käckelbäcksmön. 6. Västanå järnbruk.

Häggsjö fattigstuga

Häggdånger 8 december 2025

Den 8 december 2025 kl. 18.00–20.00 genomförde projektgruppen ett ortsdialogtillfälle i Häggdångers bygdegård. Dialogen riktade sig till boende i Häggdångers kommunal och samlade tre deltagare.

Vid ortsdialogen lyftes flera teman kopplade till bygdens kulturhistoria. Diskussionen berörde bland annat det maritima arvet, fiskelägen, gävlefiskarna och relationen till dessa, samt äldre boplatser och järnålderns tydliga närvaro i landskapet. En stor del av samtalet kom att fokusera på fornlämningar inom kommundelen.

Med utgångspunkt i de synpunkter som inkom under ortsdialogen genomförde projektgruppen en

kompletterande inventering i kommundelen den 11 maj 2026. Under inventeringen besöktes särskilt följande platser:

- Häggsjö by
- Fattigstugan i Häggsjö (identifierad genom tips från lokala boende i samband med den kompletterande inventeringen)
- Kammartjärnen
- Knivsjötorpen

Sammanfattningsvis bedöms ortsdialogtillfället som lyckat. Det bidrog till att projektgruppen uppmärksammades på potentiella kulturvärden som därefter kunde bedömas och i vissa fall besökas utifrån deras relevans för kulturmiljöprogrammet.

1. Fattigstuga i Häggsjö. 2. Barsviken. 3. Dalund. 4. Häggdångers kyrka. 5. Svenskär. 6. By.

Drävle gård

Säbrå och Öarna 9 mars 2026

Den 9 mars 2026 kl. 18.00–20.00 genomförde projektgruppen ett ortsdialogtillfälle i Ålandsbro Folkets hus. Dialogen riktade sig till boende på Öarna (Hemsön, Åbordsön och Lugnön) samt i Säbrå och samlade sju deltagare.

Projektgruppen bedömde att möjligheten att samla två kommundelar vid samma ortsdialogstillfälle var god och resurseffektiv. Under workshopdelen delades deltagarna in i två grupper. Deltagarna bidrog med en stor mängd värdefull input till projektet och visade ett starkt engagemang för kulturmiljöfrågor, både genom sina yrkesroller och sitt engagemang i föreningslivet.

Utifrån inkomna synpunkter genomförde projektgruppen en kompletterande inventering i kommundelarna den 8 maj 2026. Under inventeringen besöktes särskilt följande platser:

SÄBRÅ

- Ålandsbros före detta järnvägsstation
- Gamla stenvälsbron nära Kragom
- Före detta sågverksmiljö samt intilliggande arbetarbostäder vid Ålandsfjärden
- Kaj vid Vagnövik
- Aspnäs inklusive gamla skolan och lägergården

HEMSÖN

- Dalomsfortet
- Högsvedjans gård (Hultom 2:16)
- Dansbana/f.d. kustradiostation nära Nordanö
- Pommens gård (Hultom 1:27)
- Gamla skolan

Ortsdialogen bedöms som lyckad och gav projektgruppen en rad konkreta platser att besöka för vidare bedömning av kulturvården. Det visade sig också fungera väl att samla två kommundelar vid samma tillfälle.

1. Lungöns fyr. 2. Hemsö församlingshus. 3. Prästhushamn. 4. Rö. 5. Föredetta järnvägshus i Ålandsbro. 6. Nylands skola och rektors hus.

Starred

Stigsjö 25 mars 2026

Onsdagen den 25 mars 2026 kl. 18.00–20.00 genomförde projektgruppen ett ortsdialogtillfälle i Brunne skola. Dialogen riktade sig till boende i Stigsjö kommunal samt till de boende i Säbrå längs Stigsjövägen och samlade fem deltagare.

Under diskussionen lyftes frågan om hur kulturmiljöprogrammet kommer att förhålla sig till hembygds- gårdarna. Vissa av dessa är redan utpekade, men projektgruppen konstaterade vikten av att se över dem närmare.

En stor del av samtalet kom att kretsa kring tidigare samhällsviktiga funktioner i Brunne och de byggnader som är kopplade till dessa. Därtill fördes en diskussion om vad som kan komma att utgöra framtidens kulturmiljöer.

Den 8 maj 2026 genomfördes en kompletterande inventering i Stigsjö utifrån de inkomna synpunkterna som hämtades in vid ortsdialogen. Under inventeringen

besöktes särskilt följande platser:

- Före detta Fattighus nära Boda (2:6)
- Gamla skolan samt före detta lärarbostad vid infarten till Boda
- Före detta sparbanken (Brunne 2:33)
- Gamla affären (Westblads)
- Gammal vårdcentral
- Gård (Brunne 4:36)
- Evangeliska fosterlandsstiftelsen
- Smöråkers föreningshus
- Före detta Ultrå skola (Ultrå 8:2)
- Gammalt sågverk nära Skjollsta (Hanaberg 2:6)
- Långsjögården
- Dunderkläpps herrgård (Dunderkläpp 1:7)
- Härsta Hängbro

Ortsdialogen ledde till en omfattande kompletterande inventering och bedöms ha varit mycket värdefull för projektet.

1

2

3

4

5

6

1. Stigsjö kyrka. 2. Starred. 3. Boda gård. 4. Ultrå kvarn. 5. Norrstigen. 6. Per Albin-torp i Stigsjö.

Östanbäcken

Härnösands tätort och Härnön 13 april 2026

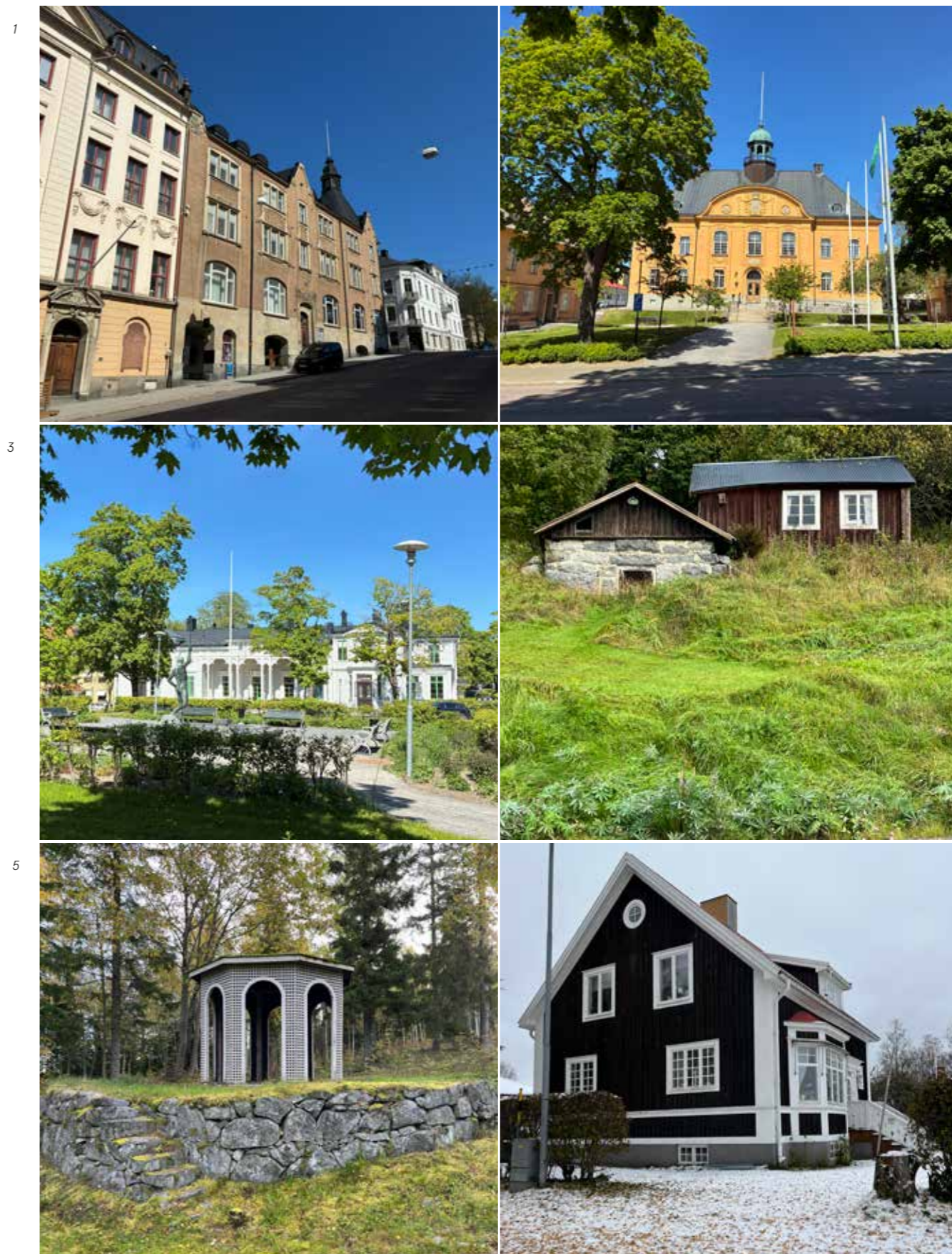
Måndagen den 13 april genomförde projektgruppen två ortsdialogstillfällen riktade till boende i Härnösands tätort och på Härnön, samt till personer som inte haft möjlighet att delta vid tidigare dialoger. Det första tillfället ägde rum i foajén i Härnösands teater kl. 14.30–16.30 och samlade åtta deltagare. Det andra tillfället hölls i Olof Högbergssalen i Sambiblioteket kl. 18.00–20.00 och samlade två deltagare.

Vid dialogstillfället dagtid diskuterades en bredd av olika kulturmiljöer. Samtidigt framfördes en viss oro från en deltagare kring programmets användbarhet. Projektgruppen betonade vikten av kommunala kulturmiljöprogram som ett stöd i såväl utvecklingsarbete

som ärendehandläggning. Därtill fördes diskussioner om Härnösands identitet som arkivstad samt om hur fler av stadens historiska berättelser kan lyftas fram och synliggöras.

Trots det låga deltagarantalet vid kvällsdialogen var de två deltagarna mycket insatta i ämnet och visade ett stort intresse för kulturmiljöfrågor. De ställde sig positiva till kommunens arbete med att ta fram ett program och uttryckte en vilja att ta del av samrådsförslaget när det är redo. Samtidigt lyfte de önskemål om att hitta metoder för att inventera och kartlägga Härnösands immateriella kulturarv.

Ingen kompletterande inventering bedömdes behövas inom kommundelarna.

1. Nybrogatan. 2. Länsstyrelsen. 3. St Petrilogen. 4. Gånsvik. 5. Villa Fridhem. 6. Allévågen.

Kartmaterial

Under samtliga ortsdialogstillfällen har deltagarna fått möjligheten att lämna synpunkter på tryckta kartor. Dessa synpunkter har sedan digitaliserats i en GIS-karta. Digitala kartan hittar du här: <https://experience.arcgis.com/experience/39cffb004b3547afb8a09bfc9ae8f09>

Alla punkter redovisas i en tabell med information om hur varje inkommen synpunkt har hanterats av projektgruppen.

En översiktsbild av inkomna synpunkter från ortsdialogerna. De röda punkterna markerar synpunkter som har krävt vidare utredning, medan de gröna punkterna bedömdes inte behöva utredas vidare inom ramen för kulturmiljöprogrammet.

Tabeller över alla inkomna synpunkter från ortsdialogerna

Tabellen innehåller samtliga inkomna synpunkter från ortsdialogerna.

KOLUMNER:

NAMN:	Namnet på platsen som deltagaren har angett.
BESKRIVNING:	Deltagarnas egna beskrivningar av platsen. Personuppgifter har tagits bort.
DATUM:	Datum då synpunkten inkom.
KOMMUNDEL:	Den kommunedel som synpunkten berör.
STATUS:	Projektgruppens bedömning av om den inkomna synpunkten är relevant för kulturmiljöprogrammet eller inte.

STATUS (FÖRKLARINGAR):

Förklaringar till de vanligaste statuskommentarerna redovisas nedan. Vissa statuskommentarer är unika och finns därför inte med i listan.

KOMPLETTERANDE UNDERLAG:

Synpunkten bedöms inte vara relevant för kulturmiljöprogrammet, även om den kan vara relevant för ämnet i stort. Kulturmiljöprogrammet fokuserar på att skydda och utveckla den bebyggda miljön.

FINNS I FORNSÖK:

Platsen finns registrerad i Fornsök, Riksantikvarieämbetets nationella databas.

PLATSEN HAR UTRETTS OCH BEDÖMS UPPVISA SÄRSKILDA KULTURHISTORISKA VÄRDEN:

Platsen har undersökts genom platsbesök och bedöms vara relevant. Den kommer att pekas ut i kulturmiljöprogrammet.

PLATSEN HAR UTRETTS OCH BEDÖMS VARKEN RYMMAS INOM RAMEN FÖR KULTURMILJÖPROGRAMMET ELLER UPPVISA SÄRSKILDA KULTURHISTORISKA VÄRDEN:

Platsen har undersökts men bedöms inte vara relevant. Den kommer inte att tas med i programmet.

UTREDNING JA/NEJ:

Projektgruppen har bedömt om synpunkten behöver vidare utredas eller inte.

JA: Synpunkten har bedömts vara relevant och har utretts genom platsbesök.

NEJ: Synpunkten har bedömts som ej relevant och har inte utretts genom platsbesök.

Utansjö bruk

Inkomna synpunkter från Högsjö, 3 november 2025

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
1	Gammalt sågverk	Plats för gammalt sågverk. Ska inte finnas några synliga rester kvar.	2025-11-03	Högsjö	Kompletterande underlag.	Nej
2	Skepsvarv Västby	Fanns ett stort skeppsvarv här samt gammalt sågverk. Varvet var aktivt fram tills sekelskifte (cirka). Ska ha varit gammalt riksintresse på 90-talet. Kontakt [PERSONUPPGIFTER BORTTAGNA].	2025-11-03	Högsjö	Kompletterande underlag.	Nej
3	Sameviste	Plats för gammalt sameviste. Placering är något oklar. Ska inte finnas rester kvar.	2025-11-03	Högsjö	Kompletterande underlag.	Nej
4	Kyrkby	Här ska kyrkby till Högsjö gamla kyrka ha funnits.	2025-11-03	Högsjö	Kompletterande underlag. En del fornlämningar finns i närheten och finns i fornsök.	Nej

Inkomna synpunkter från Viksjö, 10 november 2025

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
5	Dansbana	Ska ha funnits en dansbana som låg ner mot vattnet/vattendraget. Ska inte finnas några rester kvar idag.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
6	Dansbana	Ska ha funnits en dansbana här vid Fäbodbacken. Ska inte finnas några rester kvar idag.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
7	Dansbana	Ska ha funnits en dansbana här. Ska inte finnas några rester kvar idag.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
8	Gästgiveri	Ett gammalt gästgiveri ska ha funnits på platsen. Oklart om där finns några lämningar kvar.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
9	Ruin	Ska finnas en ruin här av bostad som ska vara kopplad till Lapp-Nisse.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
10	Fäbod	Fäbod som tillhörde Gammelgården. Oklart vilka rester som finns kvar.	2025-11-10	Viksjö	Finns i fornsök.	Nej
11	Stordalen	Hembygdsföreningen ser över dokumentation kring brukarna i Västanå. De arrenderade torpen längs Stordalen.	2025-11-10	Viksjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
12	Hockeyrink	På platsen fanns tidigare en hockeyrink.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
13	Folkets Hus	Folkets Hus i Viksjö. Viktig samlingsplats för lokalsamhället.	2025-11-10	Viksjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
14	Högmyrs-svedjan	Ska ha funnits tre stycken hemman runt omkring platsen.	2025-11-10	Viksjö	Finns i fornsök.	Nej
15	Rentjörns-hammaren	Ska ha funnits två stycken torp häromkring. För mer info kan man ringa [PERSONUPPGIFTER BORTTAGNA]. Finns troligen inte några lämningar kvar.	2025-11-10	Viksjö	Finns i fornsök.	Nej
16	Kockao fäbod	Bönderna i Käckelbäcksmön ska ha haft sina fäbodar här. Oklart med vilka rester som finns kvar. Kan finnas material i det gamla kulturmiljöprogrammet.	2025-11-10	Viksjö	Finns i fornsök.	Nej
17	Hornsjö-dammens flottarstuga	Dammvall	2025-11-10	Viksjö	Finns i fornsök.	Nej
18	Lappkajberget/Lappkajdalen	Mer information saknas.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej
19	Dansbana	"Nyodlingen". Mer information saknas.	2025-11-10	Viksjö	Kompletterande underlag.	Nej

Inkomna synpunkter från Häggdånger, 8 december 2025

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
20	Lökgrotta	Ska vara ca 1000 år gammal	2025-12-08	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
21	Fjällviol	Sällsynt art som normalt sett inte syns till här. Kan ha kommit genom foder till renar då det har varit betesmark för samer.	2025-12-08	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
22	Gammalt sameviste	Finns rester efter spis/eldstad.	2025-12-08	Häggdånger	Fornlämningar finns i fornsök.	Nej
23	Båtmanstorp	Finns kvar idag enligt uppgift. Historiskt så bevakade båtsmän inloppet till Härnösand.	2025-12-08	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
24	Båtmanstorp	Finns kvar idag enligt uppgift. Historiskt så bevakade båtsmän inloppet till Härnösand.	2025-12-08	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
25	Fångstgropar	Fångstgropar	2025-12-08	Häggdånger	Fornlämningar finns i fornsök.	Nej
26	Källor/ brunnar	Någon typ av källa alternativt brunns. Finns två stycken relativt nära varandra. Oklar datering.	2025-12-08	Häggdånger	Fornlämningar finns i fornsök.	Nej
27	Gammal husgrund	Finns ett hörn kvar från en gammal husgrund.	2025-12-08	Häggdånger	Fornlämningar finns i fornsök.	Nej
28	Härbre	Ska finnas kvar idag.	2025-12-08	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
29	Härbre	Ska finnas kvar idag.	2025-12-08	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
30	Lappmarken	"Lappmarka". Plats där skogssamer ska ha verkat. Även plats där fågeljakt (tjuvjakt) förekommit. Skogssamerna ska ha funnits på plats fram till 1800-talet.	2025-12-08	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
31	Resande folk	Ska ha bott här fram till 1940-talet. I folkmun omnämndes de som bodde som [RESANDE FOLK].	2025-12-08	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
32	Horns torp	Horns torp i Kammartjärn/Sörantjärn. Oklart vilka rester som finns kvar idag.	2025-12-08	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
33	Häggsjö by	Blandad bebyggelse men gammalt. Utpekad av kommuninvånare som nämnde att det är ett relativt vanligt cykelstråk och fin plats att passera förbi. Namnet Westerholm nämndes som potentiell källa för mer information (ingen mer info än så).	2025-12-08	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
132	Fattigstuga Häggsjö	Hittad i samband med kompletterande inventeringar och samtal med lokala boende. F.d. fattigstuga i Häggdångers landskommun. Bidrag för renoveringar ska ha tillhandahållits från Riksantikvarieämbetet (oklart när i tid).	2026-05-11	Häggdånger	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja

Inkomna synpunkter från Öarna och Säbrå, 9 mars 2026

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
34	Hälsobrunn	Hälsobrunn	2026-03-09	Öarna	Finns i fornsök.	Nej
35	Provbörning	Provbörning för mineraler	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
36	Förlistning båt	En fraktbåt som förliste. Hemsöborna hämtade delar och objekt från. Många ska finnas kvar.	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
37	Sundells- torpet	Här finns fornlämningar och en väg i riktning mot Varglund.	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
38	Räfsarsjön	Utdikad sjö som fortfarande är en sjö. Misslyckat försök att skapa mer odlingsmark. Spår av diken finns fortfarande.	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
39	Dansbana	Välbesökt på 1900-talets början. Finns ej kvar.	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
40	Gamla skolan	Gamla skolan är nu privatägd. I skolan finns även barnmatsal och en gymnastiksal som idag används som ett litet gym.	2026-03-09	Öarna	Området är utpekad i kulturmiljöprogrammet och beskrivningen kommer att ses över.	Ja
41	Pommen	En gård med spännande historia	2026-03-09	Öarna	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
42	Kustradio-station	Kustradiostation som senare flyttades till Sälsten. Kustradiostationen var den första för hela Härnösand. Detta var en civil, statlig kustradiostation som var till för sjöfarten.	2026-03-09	Öarna	Kompletterande underlag.	Nej
43	Dansbana	Dansbana finns/ska ha funnits.	2026-03-09	Öarna	Området är utpekad i kulturmiljöprogrammet och beskrivningen kommer att ses över.	Ja
44	Högsvedjan	Intressant Gårdsmiljö	2026-03-09	Öarna	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
45	Dalomsfortet	Dalomfortet var det första fortet som byggdes i början av 1900-talet. Här finns idag bl.a. plomberade bergrum. Här fanns järnvägsräls och vagnar för att transportera material från hamnen till fortet. Det fanns massiva block för att hindra fienden.	2026-03-09	Öarna	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
46	Prästhusby	Fornlämning	2026-03-09	Öarna	Finns i fornsök.	Nej
47	Hemsö kapell	Fornlämningar	2026-03-09	Öarna	Finns i fornsök.	Nej
48	Hemöfästning	Bergrum	2026-03-09	Öarna	Statligt byggnadsminne.	Nej

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
49	Sågverk	Fem sågverk runt Ålandsfjärden. Arbetarbostäder ska finnas kvar men är nu sommarstugor (Ulvvik). Det fanns persontrafik från varje kaj in till Härnösand. Inte landsvägen.	2026-03-15	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
50	Sågverk	Fem sågverk runt Ålandsfjärden. Arbetarbostäder ska finnas kvar men är nu sommarstugor (Ulvvik). Det fanns persontrafik från varje kaj in till Härnösand. Inte landsvägen.	2026-03-15	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
51	Sågverk	Fem sågverk runt Ålandsfjärden. Arbetarbostäder ska finnas kvar men är nu sommarstugor (Ulvvik). Det fanns persontrafik från varje kaj in till Härnösand. Inte landsvägen.	2026-03-15	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
52	Sågverk	Fem sågverk runt Ålandsfjärden. Arbetarbostäder ska finnas kvar men är nu sommarstugor (Ulvvik). Det fanns persontrafik från varje kaj in till Härnösand. Inte landsvägen.	2026-03-15	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
53	Sågverk	Fem sågverk runt Ålandsfjärden. Arbetarbostäder ska finnas kvar men är nu sommarstugor (Ulvvik). Det fanns persontrafik från varje kaj in till Härnösand. Inte landsvägen.	2026-03-15	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
55	Kaj	Tullar för båtar som skulle hämta trä vid sågarna i viken men disponenten byggde kaj vilken staden Härnösand köpte upp eftersom att båtarna inte åkte in till staden. Finns kvar.	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
56	Ramsås-bodarna	Fornlämning.	2026-03-09	Säbrå	Finns i fornsök.	Nej
57	Kragoms-bodarna	Kragomsbodarna	2026-03-09	Säbrå	Finns i fornsök. Byggnadsantikvarie har varit här. Finns inte utpekad i kulturmiljöprogrammet.	Nej
58	Aspnäs	Sammanfattande beskrivning saknas men deltagarna nämnde en ramsåg och Aspnäs stenviken, stortjärn	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
60	Lappkojmon	Eventuellt spår av samiskt kulturarv	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
61	Lappmyran	Eventuellt spår av samiskt kulturarv	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
62	Lappkåtaberget	Eventuellt spår av samiskt kulturarv	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
63	Aspnäs lägergård	Eventuellt 1900-tals historia	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
64	Mats & Karin	Byggnaden har troligvis flyttas hit från Viksjö	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
65	Ålandsbros järnvägsstation	Järnvägsstationen är den sista som finns kvar av många stationer.	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
66	Ståbopplats	Ståbopplats	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag. Fornlämningar finns i fornsök.	Nej
67	Ramsåg	Ramsåg	2026-03-09	Säbrå	Finns i fornsök.	Nej
68	Gamla skolan	Gammal skolbyggnad	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
70	Kraftstation	Kraftstation	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
73	Stenbro	Gammal stenvalvsbro. Troligvis från 1890.	2026-03-09	Säbrå	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
74	Säbrå kyrka	Säbrå kyrka och dess omkringliggande bebyggelse/miljö var det egentliga centrumet för området innan Härnösands riktiga etablering. Folk i trakterna ansåg platsen vara det egentliga centrumet väldigt lång tid. Befolkningen ville inte flytta till Härnösand.	2026-03-09	Säbrå	Området är utpekad i kulturmiljöprogrammet.	Nej
75	Välön	Ett danspalats har tidigare funnits här. Idag finns bara grunden kvar.	2026-03-09	Säbrå	Kompletterande underlag. Husgrund beaktas som en fornlämning.	Nej
76	Ångsåg och varv	Gammalt varv	2026-03-09	Säbrå	Ej praktiskt möjligt att utreda.	Nej
78	Tidigare herrgård	Husgrund för en gammal herrgård	2026-03-09	Säbrå	Finns i fornsök.	Nej

Inkomna synpunkter från Stigsjö, 25 mars 2026

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
79	Gamla skolan	Gamla skolan. På andra sidan vägen ska det finnas bostäder uppförda för dåvarande lärare.	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
80	Evangeliska fosterlandsstiftelsen	Lutherska missionshus i folkmun. Det var en betydande handelsplats med tex. höstmarknader och auktionshandel med råvaror och dylikt	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
81	Stallarna	Badplats	2025-03-25	Stigsjö	Kompletterande underlag.	Nej
83	Gamla skolan	Ultrå skola	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
84	Hernö Gin	Hernö Gin verksamhet i Dala. Diskuteras och funderas kring hur det kan bli en framtida kulturmiljö då det är en viktig näring i kommunens samtid.	2025-03-25	Stigsjö	Kompletterande underlag.	Nej
85	Grofvällsberget	Gammal Vårdkase	2025-03-25	Stigsjö	Kompletterande underlag.	Nej
86	Smöråkers föreningshus	Fd. Föreningen bildades 1905 och var en IOGT/NTO-förening. 1907 byggdes föreningens föreningshus. Föreningen och lokalen har haft en betydande roll i bygden. Idag drivs det av Stigsjö intresseförening.	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
87	Långsjögården	Föreningen långsjögården	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
88	Tidig detaljplan	Detaljplan från 1963	2025-03-25	Stigsjö	Kompletterande underlag.	Nej
89	Hårsta Hängbro	En hängbro	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
90	Gamla sparbanken	Gammal sparbank på 80-talet.	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
91	Lärbostad	Lärbostad. Två lägenheter	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
92	Bensinstation	Gammal bensinstation	2025-03-25	Stigsjö	Finns inte kvar. Kompletterande underlag.	Nej
93	Gamla affär	Gammal affär som idag är ett bostadshus. Den hette Westblad	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
94	Gammal vårdcentral	Gammal vårdcentral som flyttades hit när nya Brunnegården byggdes.	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
95	Fattighus	Kommunens gamla fattighus. Det kallades kommuntorpet (?)	2025-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
96	Boda fåbodar	Gamla fåbodar. Finns inte kvar	2025-03-25	Stigsjö	Finns i fornsök.	Nej
97	Sågverk	Ett gammalt sågverk	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
98	Kvarn	Gammal kvarn	2025-03-25	Stigsjö	Finns i fornsök.	Nej
99	Herrgård Dunderkläpp	Herrgård med förredetta sågverk	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja
100	Gammalt Tingshus	Gammalt Tingshus. Finns en sal på andra våningen som kallas tingsalen	2026-03-25	Stigsjö	Finns utpekad. Beskrivning kan uppdateras.	Nej
101	Gammalt sågverk	Gammalt sågverk	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms uppvisa särskilda kulturhistoriska värden. Platsen kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Ja
102	Gård	Har varit en frikyrka. Idag brukar det vara loppisar här.	2026-03-25	Stigsjö	Platsen har utretts och bedöms varken rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet eller uppvisa särskilda kulturhistoriska värden.	Ja

Inkomna synpunkter från Härnösands tätort och Härnön, 13 april 2026

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
105	Träffen	Parkeringen kallades tidigare träffen. Den var en viktig mötesplats för ungdomar.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
106	Första korsmässomarknaden	Första körsmässomarknaden ska ha varit längs Brännvaägen.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
111	Storgatan 18	Enligt medborgarna är detta stadens äldsta hus	2026-04-13	Härnösands tätort	Huset ingår i en utpekad kulturmiljö - Östanbäcken	Nej
112	Badtjärn	Eventuellt ska det ha funnits en gammal badtjärn	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
114	Fiskelägen	Det finns en hel del fiskeläger längs Häggdångers kust. Medborgaren vill lyfta fram det ännu mer.	2026-04-13	Häggdånger	Fiskelägen finns utpekade som kulturmiljöer redan.	Nej
115	f.d. tegelbruk	Vid Muggårdsviken ska det finnas gammalt tegelbruk. Teglet användes för att bygga bl.a. magasinbyggnaderna på Kronholmen.	2026-04-13	Häggdånger	Kompletterande underlag.	Nej
116	S.k. Vikingaleden	Medborgaren önskar att vi pekar ut leden.	2026-04-13	Härnön	Kompletterande underlag.	Nej
117	Notsandsviken	Ett f.d. sandtag ska ha funnits här. Sanden skickades till ett närliggande bruk. Det har gjort att området har blivit kalt och ingenting växer.	2026-04-13	Härnön	Kompletterande underlag.	Nej
118	Hamnfjäders landhöjning	Bevarade fiskeområden som följt landhöjningen i "realtid". Ska t.o.m. förekomma ett fossilt fiskeläge.	2026-04-13	Härnön	Kompletterande underlag.	Nej
119	Versteeghska herrgården	Medborgare vill peka ut herrgården	2026-04-13	Härnösands tätort	Finns redan utpekad i kulturmiljökartan. Urval byggnader tätort.	Nej
120	Åvike herrgård	Kolla upp herrgårdsbyggnader vid murberget	2026-04-13	Härnösands tätort	Murbergets har pekats ut som kulturmiljö redan.	Nej
121	Stentrappan	Här finns en gammal stentrappa från 1721	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
122	Gådeåns industriområde	Här ska det ha funnits ett gammalt industriområde 1500-1900	2026-04-13	Säbrå	Finns i fornsök.	Nej
123	Kyrkovägen till Säbråkyrka	Medeltida kyrkoväg	2026-04-13	Säbrå	Kompletterande underlag.	Nej
124	Klåvasten	Ett stenblock med namn	2026-04-13	Härnön	Finns i fornsök.	Nej
125	Hagraf	En gammal grafitfabrik	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
127	Murbergsviken	Gamla fiskebodan har flyttats till Sälsten	2026-04-13	Härnösands tätort	Finns i fornsök.	Nej

Nr	Namn	Beskrivning	Datum	Kommundel	Status	Utredning
128	Hospitalet	Hospital från 1600-talet som sedan revs för att uppföra lasaretsbyggnaden - det äldsta bevarade lasarettet i länet.	2026-04-13	Härnösands tätort	Finns redan utpekad i kulturmiljökartan. Urval byggnader tätort.	Nej
129	Torsviks industri	Här fanns en gammal industri. Såg + plywood. Under slutet av 1800-talet fattigt och tätbebyggt arbetarkvarter.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
130	Härnösands kapell	Här nåstans ska det ha funnits ett kapell på 1300 talet	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
131	Fogden Björnklo	Här nåstans bodde Fogden Knut Ingelsson Björnklo på 1600-talet. Ledande roll i häxprocesserna	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
133	F.d. Gymnasiegränd	Nybrogatan hette Gymnasiegränd en gång i tiden.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
134	Koloniområdet vid Kapellsberg	Området har använts för odling under mycket lång tid - redan kring 1600-talet.	2026-04-13	Härnösands tätort.	Kompletterande underlag.	Nej
135	Hovsjorden	Fanns under vikingatiden en kultplats. Viktig historiskt nav och fungerade som mötesplats/kultplats/tingsplats för hövdingarna i Hov och besökare av viss dignitet. Därefter (medeltiden) spelade området en stor roll som marknadsplats.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej
136	Östanbäcken	Kärnan i Härnösands historia - känt för sina välbevarade trähus från 1700- och 1800-talen, belägna öster om den bäck som en gång rann genom staden och var ett historiskt centrum för hantverkare.	2026-04-13	Härnösands tätort	Området är utpekad i kulturmiljöprogrammet.	Nej
137	Gatusträckning	Det äldre gatunätet, med sina krökningar och oregelbundna former, berättar en viktig del av stadens historia och bör därför bevaras för framtiden.	2026-04-13	Härnösands tätort	Gatusträckningar kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Nej
138	Skeppsbron gatusträckning	Skeppsbron följer fortfarande 1600-talets strandlinje och visar tydligt hur landhöjningen har förändrat stadens relation till havet genom århundradena.	2026-04-13	Härnösands tätort	Gatusträckningar kommer att ingå i kulturmiljöprogrammet.	Nej
139	Domkyrkan	På 1500-talet lades domkyrkan på en höjd så att den skulle synas från de bebyggda delarna nere mot vattnet, i dagsläget har staden vuxit ikapp och förbi domkyrkan.	2026-04-13	Härnösands tätort	Kompletterande underlag.	Nej

03

Vad har framkommit i ortsdialogerna?

Ortsdialogprocessen har varit givande för arbetsgruppen på flera sätt – inte minst genom möjligheten att ta del av lokalkunskap från medborgarna, vilket har bidragit till granskningen av de initialt utpekade miljöerna. Ortsdialogerna har även fungerat som ett effektivt sätt att sprida information om kulturmiljöprogrammet samt att påbörja ett förankringsarbete gentemot tjänstepersoner, politiker och allmänheten. Projektgruppen har också kunnat betona kulturmiljöprogrammets betydelse för en effektiv ärendehandläggning samt som stöd i kommunens utvecklingsarbete.

Projektgruppen har imponerats av det stora engagemanget och den omfattande lokalkunskap som finns i kommunens olika delar. Totalt deltog 53 personer vid de sex tillfällena. Samtidigt hade ett högre deltagande vid vissa dialogtillfällen varit önskvärt. Ytterligare samråds- och granskningsmöten kommer att genomföras senare i processen, vilket ger allmänheten möjlighet att ta del av programförslaget i sin egen takt, utan att behöva förhålla sig till en specifik mötestid.

Kommunen har, tillsammans med byggnadsantikvarier, kunnat genomföra kompletterande inventeringar i områden som pekats ut under ortsdialogerna. De kompletterande inventeringarna ägde rum den 8 respektive 11 maj 2026. Detta har resulterat i att nya områden har tillkommit och att vissa texter har reviderats inför samrådsförslaget.

Kommunens kartindelning i olika kommundelar har vid flera tillfällen fått kritik under dialogerna, då den

Gånsvikshamn

inte anses överensstämma med verkligheten. Detta har lett till att projektgruppen har beslutat att inte använda indelningen i kulturmiljökartan i samrådsförslaget. Indelningen bedöms inte vara av särskilt stor relevans för kulturmiljöprogrammets syfte.

Under dialogtillfällena har diskussioner förts kring medborgarnas möjligheter att bidra med berättelser och kunskap om det immateriella kulturarvet. Detta bedöms i nuläget inte kunna rymmas inom arbetet med kulturmiljöprogrammet, då fokus främst ligger på förvaltning och utveckling av den bebyggda miljön. Samtidigt visar synpunkterna på en vilja att bidra och möjligen även ett behov av att ta tillvara och förvalta detta engagemang.

Önskemål om att göra historiska berättelser och information om kulturmiljöer mer tillgängliga i det offentliga rummet för invånare och besökare har också lyfts. Detta bedöms inte rymmas inom ramen för kulturmiljöprogrammet, men ses som en strategiskt viktig

fråga att arbeta vidare med för att stärka kunskapen om kulturarvet och dess värde för samhället.

Diskussioner om morgondagens kulturmiljöer har förts vid flera tillfällen. Exempelvis har nuvarande industrier och arbetsplatser i kommunen lyfts, liksom modern bebyggelse med hög arkitektonisk kvalitet eller stor betydelse för befolkningen. Detta har lett till reflektioner och en ökad förståelse för hur levande kulturarvet är och hur kommunen kontinuerligt behöver arbeta med kulturmiljöfrågor. Kulturmiljöprogrammet behöver vara aktuellt och relevant för att kunna ge ett bra stöd i samhällsbyggnadsprocessen.

Sammanfattningsvis bedöms ortsdialogerna ha kunnat tillgodose projektets behov av att identifiera miljöer som kan ha förbisett samt att föra en dialog om de kulturhistoriska värden som finns i kommunen. Deltagarna ställde även frågor om samrådsförslaget och visade intresse för att ta del av det när det blir aktuellt.

Myran

Fler möjligheter att tycka till

Det kommer att finnas flera tillfällen att lämna synpunkter under arbetet med att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härnösands kommun.

När arbetsgruppen har färdigställt ett utkast till kulturmiljöprogrammet kommer förslaget att skickas ut på samråd. Under samrådsperioden ges allmänheten möjlighet att lämna synpunkter och idéer om programmets innehåll.

Efter samrådet bearbetas förslaget vidare och revideras innan det ställs ut för granskning. När både samråd och granskning har genomförts ska planförslaget antas. Därefter är processen avslutad och kulturmiljöprogrammet kan börja användas som ett styrande dokument i samhällsbyggnadsprocessen.

Har du inspel till det fortsatta arbetet eller upplever du att något viktigt saknades eller inte kom fram under ortsdialogerna?

Välkommen att kontakta projektledare Michael Mallinder-Macleod på e-post: michael.mallinder-macleod@harnosand.se

---

04

Bilagor

ANTECKNINGAR FRÅN SAMTLIGA ORTSDIALOGER

EXCEL LISTA ÖVER ALLA INKOMNA SYNPUNKTER

DIGITALKARTA ÖVER ALLA INKOMNA SYNPUNKTER

Härnösands
kommun